

1095**UMOWA**

o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Kanadą,

podpisana w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 2 kwietnia 2008 r. w Warszawie została podpisana Umowa o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Kanadą, w następującym brzmieniu:

UMOWA**O ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM****MIĘDZY****RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ****A****KANADĄ**

RZECZPOSPOLITA POLSKA

i

KANADA

zwane dalej „Stronami”,

POSTANOWIŁY podjąć współpracę w dziedzinie zabezpieczenia społecznego,

PODJĘŁY DECYZJĘ o zawarciu w tym celu umowy, oraz

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

CZĘŚĆ I**POSTANOWIENIA OGÓLNE****Artykuł 1
Definicje**

1. Dla celów niniejszej Umowy:
 - (a) „ustawodawstwo” oznacza:
 - (i) w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy i inne przepisy prawne, o których mowa w artykule 2 ustęp 1 punkt (a),
 - (ii) w odniesieniu do Kanady, ustawy i przepisy prawne, o których mowa w artykule 2 ustęp 1 punkt (b);
 - (b) „władza właściwa” oznacza:
 - (i) w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego,
 - (ii) w odniesieniu do Kanady, ministra lub ministrów odpowiedzialnych za stosowanie ustawodawstwa Kanady;
 - (c) „instytucja właściwa” oznacza:
 - (i) w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, instytucję właściwą do stosowania ustawodawstwa,
 - (ii) w odniesieniu do Kanady, władzę właściwą;
 - (d) „okres uznawany” oznacza:
 - (i) w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, okres uwzględniany przy ustalaniu prawa do świadczenia zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej, który obejmuje okresy składkowe, okresy równorzędne oraz okresy nieskładkowe,
 - (ii) w odniesieniu do Kanady, okres składkowy zastosowany celem uzyskania prawa do świadczenia zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady (Canada Pension Plan), okres, podczas którego wypłacana jest renta z tytułu niezdolności do pracy zgodnie z tym Planem lub okres zamieszkiwania zastosowany celem uzyskania prawa do świadczenia zgodnie z Ustawą Zabezpieczenia Emerytalnego (Old Age Security Act);
 - (e) „świadczenie” oznacza świadczenie pieniężne przewidziane przez ustawodawstwo każdej ze Stron, w tym wszelkie dodatki i podwyżki mające zastosowanie wobec takiego świadczenia pieniężnego;
 - (f) „terytorium” oznacza:
 - (i) w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - (ii) w odniesieniu do Kanady, terytorium Kanady.

2. **Wszelkie określenia, które nie zostały zdefiniowane w niniejszym artykule, mają znaczenie nadane im w ustawodawstwie stosowanym przez każdą ze Stron.**

Artykuł 2 **Zakres przedmiotowy**

1. **Niniejszą Umowę stosuje się do ustawodawstwa dotyczącego:**
 - (a) **w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, następujących świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia społecznego rolników:**
 - (i) **emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych,**
 - (ii) **jednorazowych odszkodowań oraz rent z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,**
 - (iii) **zasiłków pogrzebowych;**
 - (b) **w odniesieniu do Kanady:**
 - (i) **Ustawy Zabezpieczenia Emerytalnego oraz ustanowionych zgodnie z nią przepisów prawnych,**
 - (ii) **Planu Emerytalno-Rentowego Kanady oraz ustanowionych zgodnie z nim przepisów prawnych.**
2. **Z zastrzeżeniem ustępu 3, niniejszą Umowę stosuje się również do ustaw i przepisów prawnych, które zmieniają, uzupełniają, konsolidują lub zastępują ustawodawstwo określone w ustępie 1.**
3. **Niniejsza Umowa ma także zastosowanie do ustaw i przepisów prawnych, które poszerzają ustawodawstwo Strony o nowe kategorie świadczeniobiorców lub o nowe świadczenia, chyba że Strona ta zgłosi drugiej Stronie zastrzeżenie w tej sprawie, nie później niż w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie takich ustaw i przepisów prawnych.**

Artykuł 3 **Zakres podmiotowy**

Niniejszą Umowę stosuje się do każdej osoby, która podlega lub podlegała ustawodawstwu jednej lub każdej ze Stron oraz do innych osób, których prawa pochodzą od takiej osoby.

Artykuł 4 **Równość traktowania**

Osoby, o których mowa w artykule 3 niniejszej Umowy podlegają zobowiązaniom ustawodawstwa drugiej Strony i są uprawnione do świadczeń przewidywanych przez to ustawodawstwo na takich samych warunkach, jak obywatele drugiej Strony.

Artykuł 5 **Eksport świadczeń**

1. Jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, świadczenia przysługujące zgodnie z ustawodawstwem Strony osobie, o której mowa w artykule 3, w tym świadczenia uzyskane na mocy niniejszej Umowy, nie podlegają zmniejszeniu, zmianie, zawieszeniu lub wstrzymaniu wyłącznie z uwagi na fakt, że osoba ta ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Strony.
2. W odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej ustępu 1 nie stosuje się do świadczeń przyznawanych w szczególnym trybie lub w drodze wyjątku.
3. Świadczenia przysługujące na mocy niniejszej Umowy osobie, która podlega lub podlegała ustawodawstwu każdej ze Stron lub osobie, której prawa pochodzą od takiej osoby, są wypłacane, gdy osoba ta lub osoba, której prawa pochodzą od takiej osoby, zamieszkuje na terytorium państwa trzeciego, na tych samych warunkach, jak własnym obywatelom zamieszkałym na terytorium państwa trzeciego.

CZĘŚĆ II

POSTANOWIENIA OKREŚLAJĄCE USTAWODAWSTWO WŁAŚCIWE

Artykuł 6 **Zasady ogólne**

Z zastrzeżeniem artykułów od 7 do 9:

- (a) pracownik wykonujący pracę na terytorium Strony podlega, w odniesieniu do tej pracy, wyłącznie ustawodawstwu tej Strony,
- (b) osoba pracująca na własny rachunek, która ma miejsce zamieszkania na terytorium Strony i która pracuje na własny rachunek na terytorium drugiej Strony lub na terytoriach obu Stron podlega, w odniesieniu do tej pracy, wyłącznie ustawodawstwu pierwszej Strony.

Artykuł 7 Delegowanie

Pracownik, który podlega ustawodawstwu Strony i który wykonuje pracę na terytorium drugiej Strony dla tego samego lub powiązanego pracodawcy podlega, w odniesieniu do tej pracy, wyłącznie ustawodawstwu pierwszej Strony, jak gdyby praca ta była wykonywana na jej terytorium. Ten okres delegowania nie może trwać dłużej niż 60 miesięcy bez zgody władz właściwych obu Stron.

Artykuł 8 Zatrudnienie w administracji państwowej

1. Niezależnie od postanowień niniejszej Umowy, nadal zastosowanie mają postanowienia dotyczące zabezpieczenia społecznego Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z dnia 18 kwietnia 1961 roku oraz Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z dnia 24 kwietnia 1963 roku.
2. Osoba zatrudniona w administracji państwowej Strony i delegowana do pracy na terytorium drugiej Strony podlega, w odniesieniu do tego zatrudnienia, wyłącznie ustawodawstwu pierwszej Strony.
3. Z wyjątkami przewidzianymi w ustępach 1 i 2, osoba mająca miejsce zamieszkania na terytorium Strony i tam zatrudniona w administracji państwowej na rzecz drugiej Strony, podlega, w odniesieniu do tego zatrudnienia, wyłącznie ustawodawstwu pierwszej Strony.

Artykuł 9 Wyjątki

Władze właściwe Stron lub instytucje przez te władze wyznaczone mogą, za obopólną zgodą, zmienić stosowanie postanowień artykułów od 6 do 8, w odniesieniu do jakiegokolwiek osoby czy kategorii osób.

Artykuł 10 Definicja pewnych okresów zamieszkiwania w odniesieniu do ustawodawstwa Kanady

1. Dla celów ustalenia kwoty świadczeń zgodnie z Ustawą Zabezpieczenia Emerytalnego:
 - (a) jeżeli osoba podlega Planowi Emerytalno-Rentowemu Kanady lub powszechnemu planowi emerytalno-rentowemu prowincji Kanady podczas jakiegokolwiek okresu swej obecności lub zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, okres ten jest uważany za okres zamieszkiwania przez tę osobę w Kanadzie; jest również uważany za okres zamieszkiwania w Kanadzie w przypadku małżonka takiej osoby lub jej partnera w związku partnerskim oraz w przypadku osób pozostających na jej utrzymaniu, które mieszkają z taką osobą i nie podlegają ustawodawstwu Rzeczypospolitej Polskiej z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek;

- (b) jeżeli osoba podlega ustawodawstwu Rzeczypospolitej Polskiej podczas jakiegokolwiek okresu swej obecności lub zamieszkiwania na terytorium Kanady, okres ten nie jest uważany jako okres zamieszkiwania przez tę osobę w Kanadzie; nie jest również uważany za okres zamieszkiwania w Kanadzie w przypadku małżonka takiej osoby lub jej partnera w związku partnerskim, ani też w przypadku osób pozostających na jej utrzymaniu, które mieszkają z taką osobą i nie podlegają Planowi Emerytalno-Rentowemu Kanady lub powszechnemu planowi emerytalno-rentowemu prowincji Kanady z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek.

2. Przy stosowaniu ustępu 1:

- (a) osobę uważa się za podlegającą Planowi Emerytalno-Rentowemu Kanady lub powszechnemu planowi emerytalno-rentowemu prowincji Kanady podczas okresu jej obecności lub zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wyłącznie jeżeli osoba ta odprowadza podczas tego okresu składki, zgodnie z odpowiednim planem, z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek;
- (b) osobę uważa się za podlegającą ustawodawstwu Rzeczypospolitej Polskiej podczas okresu jej obecności lub zamieszkiwania na terytorium Kanady, wyłącznie jeżeli osoba ta odprowadza podczas tego okresu obowiązkowe składki, zgodnie z tym ustawodawstwem, z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek.

CZĘŚĆ III

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ŚWIADCZEŃ

ROZDZIAŁ 1

SUMOWANIE

Artykuł 11

Okresy podlegania ustawodawstwu Rzeczypospolitej Polskiej i Kanady

1. Jeżeli osoba nie posiada prawa do świadczenia, ponieważ nie zgromadziła wystarczającej liczby okresów uznawanych zgodnie z ustawodawstwem Strony, uprawnienie tej osoby do takiego świadczenia jest ustalane przez sumowanie tych okresów oraz okresów określonych w ustępach od 2 do 4, pod warunkiem że okresy te się nie pokrywają.
2. Dla celów ustalenia prawa:
- (a) do świadczenia zgodnie z Ustawą Zabezpieczenia Emerytalnego Kanady okres uznawany zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej jest uważany za okres zamieszkiwania w Kanadzie;

- (b) do świadczenia zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady, rok kalendarzowy obejmujący co najmniej 3 miesiące, które są okresami uznawanymi zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej, jest uważany za rok uznawany zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady.
3. Dla celów ustalenia prawa do emerytury zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej:
- (a) rok kalendarzowy będący okresem uznawanym zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady jest uważany za 12 miesięcy uznawanych zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej;
 - (b) miesiąc będący okresem uznawanym zgodnie z Ustawą Zabezpieczenia Emerytalnego Kanady oraz niebędący częścią okresu uznawanego zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady jest uważany za miesiąc uznawany zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Dla celów ustalenia prawa do świadczenia innego niż emerytura zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej, rok kalendarzowy będący okresem uznawanym zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady jest uważany za 12 miesięcy uznawanych zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 12

Okresy podlegania ustawodawstwu państwa trzeciego

Jeżeli osoba nie jest uprawniona do świadczenia na podstawie okresów uznawanych, zgodnie z ustawodawstwem każdej ze Stron, sumowanych zgodnie z postanowieniami artykułu 11, prawo takiej osoby do tego świadczenia jest ustalane przez sumowanie tych okresów oraz okresów uznawanych, przebytych zgodnie z ustawodawstwem państwa trzeciego, z którym obie Strony związane są instrumentami zabezpieczenia społecznego przewidującymi sumowanie okresów.

Artykuł 13

Minimalny okres sumowania

1. Niezależnie od innych postanowień niniejszej Umowy, jeżeli łączny czas trwania okresów uznawanych, zgromadzonych przez osobę zgodnie z ustawodawstwem Strony, jest krótszy niż jeden rok oraz jeżeli, biorąc pod uwagę wyłącznie te okresy, nie powstaje żadne prawo do świadczenia zgodnie z ustawodawstwem tej Strony, instytucja właściwa tej Strony nie jest zobowiązana na mocy niniejszej Umowy do wypłacenia tej osobie świadczenia w odniesieniu do tych okresów.
2. Niezależnie od postanowień ustępu 1, takie okresy uznawane są jednak uwzględniane przez instytucję właściwą drugiej Strony celem ustalenia prawa do świadczenia tej Strony przez zastosowanie postanowień rozdziału 1.

ROZDZIAŁ 2**ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE ZGODNIE Z USTAWODAWSTWEM KANADY****Artykuł 14****Świadczenia zgodnie z Ustawą Zabezpieczenia Emerytalnego**

1. Jeżeli osoba jest uprawniona do emerytury lub zasiłku zgodnie z Ustawą Zabezpieczenia Emerytalnego wyłącznie przez zastosowanie postanowień dotyczących sumowania określonych w rozdziale 1, instytucja właściwa Kanady ustala kwotę emerytury lub zasiłku przysługującego takiej osobie zgodnie z postanowieniami tej Ustawy regulującymi wypłatę częściowej emerytury lub zasiłku, wyłącznie na podstawie okresów zamieszkiwania w Kanadzie, które mogą zostać uznane zgodnie z tą Ustawą.
2. Ustęp 1 stosuje się także do osoby pozostającej poza terytorium Kanady, która byłaby uprawniona do otrzymania pełnej emerytury na terytorium Kanady, ale która nie zamieszkiwała w Kanadzie przez minimalny okres wymagany przez Ustawę Zabezpieczenia Emerytalnego do wypłaty emerytury poza terytorium Kanady.
3. Niezależnie od innych postanowień niniejszej Umowy:
 - (a) emerytura w ramach Zabezpieczenia Emerytalnego jest wypłacana osobie przebywającej poza terytorium Kanady, wyłącznie jeżeli okresy zamieszkiwania tej osoby, po zsumowaniu zgodnie z postanowieniami rozdziału 1, są co najmniej równe minimalnemu okresowi zamieszkiwania w Kanadzie wymaganemu przez Ustawę Zabezpieczenia Emerytalnego do wypłaty emerytury poza terytorium Kanady;
 - (b) zasiłek lub dodatek gwarantowanego dochodu jest wypłacany osobie przebywającej poza terytorium Kanady wyłącznie w zakresie dozwolonym przez Ustawę Zabezpieczenia Emerytalnego.

Artykuł 15**Świadczenia zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady**

Jeżeli osoba jest uprawniona do świadczenia wyłącznie przez zastosowanie postanowień dotyczących sumowania określonych w rozdziale 1, instytucja właściwa Kanady ustala kwotę świadczenia przysługującego takiej osobie w następujący sposób:

- (a) część świadczenia uzależniona od dochodów jest ustalana zgodnie z postanowieniami Planu Emerytalno-Rentowego Kanady, wyłącznie na podstawie dochodów uprawniających do emerytury/renty zgodnie z Planem;
- (b) jednolita część świadczenia jest ustalana przez przemnożenie:
 - (i) kwoty jednolitej części świadczenia ustalonej zgodnie z postanowieniami Planu Emerytalno-Rentowego Kanady

przez

- (ii) ułamek odzwierciedlający stosunek okresów odprowadzania składek do Planu Emerytalno-Rentowego Kanady do minimalnego, kwalifikującego okresu, wymaganego zgodnie z tym Planem do ustalania prawa do tego świadczenia, lecz ułamek ten w żadnym przypadku nie może przekroczyć wartości jeden.

ROZDZIAŁ 3

ŚWIADCZENIA PRZYŚLUGUJĄCE ZGODNIE Z USTAWODAWSTWEM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Artykuł 16 Emerytury i renty

1. Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej istnieje prawo do emerytury lub renty, emerytura lub renta jest ustalana wyłącznie zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że wysokość emerytury lub renty ustalona zgodnie z zasadą określoną w ustępie 2 jest korzystniejsza.
2. Jeżeli prawo do emerytury lub renty powstaje wyłącznie przez zastosowanie postanowień dotyczących sumowania określonych w rozdziale 1, instytucja właściwa Rzeczypospolitej Polskiej:
 - (a) ustala teoretyczną kwotę świadczenia, które zostałyby wypłacone, gdyby przyjąć, że zsumowane okresy uznawane, zgromadzone zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej i zgodnie z ustawodawstwem Kanady są okresami zgromadzonymi wyłącznie zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej;
 - (b) na podstawie kwoty teoretycznej, obliczonej zgodnie z punktem a) ustala rzeczywistą kwotę świadczenia przez zastosowanie proporcji długości okresów uznawanych zgromadzonych zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej do sumy wszystkich okresów uznawanych zgromadzonych zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej i zgodnie z ustawodawstwem Kanady.
3. Dla celów ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględniane jest wyłącznie wynagrodzenie uzyskane zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej oraz składki odprowadzone zgodnie z tym ustawodawstwem.
4. W przypadku gdy ustawodawstwo Rzeczypospolitej Polskiej uzależnia powstanie prawa do emerytury lub renty od podlegania przez osobę ubezpieczeniu w chwili wystąpienia zdarzenia, wymóg ten jest uznawany za spełniony dla celów ustalenia prawa, jeżeli osoba:
 - (a) ma co najmniej jeden rok odprowadzania składek zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady w okresie dwóch lat kalendarzowych, które kończą się w roku kalendarzowym, w którym następuje zdarzenie lub

- (b) otrzymuje emeryturę lub rentę zgodnie z Planem Emerytalno-Rentowym Kanady w miesiącu kalendarzowym, w którym następuje to zdarzenie.

Artykuł 17

Prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

1. Prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ustala się zgodnie z ustawodawstwem, które miało zastosowanie w chwili zaistnienia wypadku przy pracy lub w czasie powstania choroby zawodowej.
2. Jeżeli ustawodawstwo Rzeczypospolitej Polskiej wymaga stwierdzenia choroby zawodowej po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli choroba ta została stwierdzona po raz pierwszy na terytorium Kanady.
3. Jeżeli nawrót choroby zawodowej lub jej pogłębienie następuje w czasie zamieszkiwania osoby zainteresowanej na terytorium Kanady i podlegania ustawodawstwu Kanady, instytucja właściwa Rzeczypospolitej Polskiej skoryguje wysokość świadczenia zgodnie z ustawodawstwem Rzeczypospolitej Polskiej, pod warunkiem że rodzaj pracy wykonywanej na terytorium Kanady nie przyczynił się do nawrotu lub pogłębienia tej choroby.

ROZDZIAŁ 4

ZASIŁEK POGRZEBOWY LUB ŚWIADCZENIE Z TYTUŁU ŚMIERCI

Artykuł 18

Ustalenie prawa do zasiłku pogrzebowego lub świadczenia z tytułu śmierci

Prawo do zasiłku pogrzebowego lub do świadczenia z tytułu śmierci jest ustalane przez instytucję właściwą Strony, zgodnie z ustawodawstwem tej Strony.

CZĘŚĆ IV

POSTANOWIENIA ADMINISTRACYJNE I RÓŻNE

Artykuł 19

Porozumienie administracyjne

1. Władze właściwe zawrą porozumienie administracyjne, które ustanowi środki konieczne do stosowania niniejszej Umowy.
2. W porozumieniu tym zostaną wyznaczone instytucje łącznikowe każdej ze Stron.

Artykuł 20

Wymiana informacji i wzajemna pomoc

1. Władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe odpowiedzialne za stosowanie niniejszej Umowy:
 - (a) przekazują sobie, w zakresie dozwolonym przez ustawodawstwo, które stosują, wszelkie informacje konieczne do stosowania tego ustawodawstwa;
 - (b) pośredniczą i udzielają sobie pomocy w celu ustalenia prawa lub wysokości świadczenia przyznanego na mocy niniejszej Umowy lub zgodnie z ustawodawstwem, do którego stosuje się niniejsza Umowa, tak jakby stosowały własne ustawodawstwo;
 - (c) przekazują sobie, niezwłocznie, wszelkie informacje o podjętych przez nie środkach w związku ze stosowaniem niniejszej Umowy lub o zmianach w ich ustawodawstwie, jeżeli zmiany te mają wpływ na stosowanie niniejszej Umowy.
2. Pomoc, o której mowa w ustępie 1 punkt (b) jest udzielana bezpłatnie, z zastrzeżeniem wszelkich postanowień odnośnie zwrotu pewnych rodzajów wydatków ujętych w porozumieniu administracyjnym zawartym zgodnie z artykułem 19.

Artykuł 21

Ochrona danych osobowych

1. Wszelkie dane osobowe przekazywane Stronie zgodnie z niniejszą Umową przez drugą Stronę są poufne i są wykorzystywane wyłącznie w celu stosowania niniejszej Umowy oraz ustawodawstwa, do którego odnosi się niniejsza Umowa, jeżeli przepisy prawne pierwszej Strony nie wymagają ujawnienia tych danych.
2. Przekazywanie danych osobowych na podstawie ustępu 1 następuje zgodnie z przepisami prawnymi Strony wysyłającej, regulującymi ochronę danych osobowych. Każde późniejsze wykorzystywanie takich danych osobowych przez Stronę przyjmującą, włącznie z ich przekazywaniem, przechowywaniem lub niszczeniem, jest dokonywane zgodnie z przepisami prawnymi tej Strony, dotyczącymi ochrony danych osobowych.

Artykuł 22

Zwolnienie z opłat lub ich zmniejszenie

1. Zwolnienia z opłat prawnych, konsularnych i administracyjnych lub ich zmniejszenie, przewidziane w ustawodawstwie Strony w związku z wydaniem zaświadczenia lub dokumentu, którego złożenie jest wymagane dla stosowania tego ustawodawstwa, obejmują także zaświadczenia lub dokumenty, których złożenie wymagane jest dla stosowania ustawodawstwa drugiej Strony.
2. Każdy dokument urzędowy, którego złożenie jest wymagane dla stosowania niniejszej Umowy, jest zwolniony z konieczności uwierzytelnienia przez władze dyplomatyczne lub konsularne.

Artykuł 23

Język komunikacji

1. Dla celów stosowania niniejszej Umowy władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe Stron mogą kontaktować się bezpośrednio w jakimkolwiek języku urzędowym każdej ze Stron.
2. Każdy wniosek złożony władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej Strony w związku ze stosowaniem niniejszej Umowy zostanie rozpatrzony, nawet jeżeli zostanie sporządzony w języku urzędowym drugiej Strony.

Artykuł 24

Składanie wniosków, zawiadomień i odwołań

1. Wnioski, zawiadomienia i odwołania dotyczące prawa do świadczenia lub jego wysokości zgodnie z ustawodawstwem Strony, które dla celów stosowania tego ustawodawstwa powinny być złożone w określonym terminie władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej tej Strony, które zostały złożone w tym samym terminie władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej drugiej Strony, są rozpatrywane, jak gdyby zostały złożone władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej pierwszej Strony. Data złożenia wniosków, zawiadomień i odwołań władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej drugiej Strony jest uznawana za datę ich złożenia władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej pierwszej Strony.
2. Z zastrzeżeniem drugiego zdania niniejszego ustępu, wniosek o świadczenie zgodnie z ustawodawstwem Strony złożony po dacie wejścia w życie niniejszej Umowy jest uznawany za wniosek o odpowiednie świadczenie zgodnie z ustawodawstwem drugiej Strony, jeżeli w chwili składania wniosku wnioskodawca:
 - (a) wystąpi o uznanie wniosku za wniosek o świadczenie zgodnie z ustawodawstwem drugiej Strony lub
 - (b) przedstawi informacje wskazujące na fakt, że okresy uznawane zostały przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Strony.

Poprzednie zdanie nie ma zastosowania, gdy wnioskodawca występuje o odroczenie jego prawa do świadczenia zgodnie z ustawodawstwem drugiej Strony.

3. W każdym przypadku, do którego ma zastosowanie ustęp 1 lub 2, władza właściwa, instytucja łącznikowa lub instytucja właściwa, której złożono wniosek, zawiadomienie lub odwołanie, niezwłocznie przekazuje taki dokument władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej drugiej Strony.

Artykuł 25

Wypłata świadczeń

1. Z zastrzeżeniem artykułu 5 ustęp 3, instytucje właściwe Rzeczypospolitej Polskiej wypłacają świadczenia na mocy niniejszej Umowy osobom uprawnionym

zamieszkałym w Kanadzie lub państwie trzecim w walucie Kanady lub innej walucie swobodnie wymiennej.

2. Instytucja właściwa Kanady wypłaca świadczenia na mocy niniejszej Umowy w walucie Kanady lub innej walucie swobodnie wymiennej.
3. Instytucje właściwe Stron wypłacają świadczenia na mocy niniejszej Umowy bezpośrednio osobom uprawnionym bez żadnych odliczeń na swoje wydatki administracyjne.

Artykuł 26 **Rozstrzyganie sporów**

Władze właściwe rozstrzygają wszelkie spory powstałe w związku z interpretacją lub stosowaniem niniejszej Umowy.

Artykuł 27 **Porozumienia z prowincją Kanady**

Odpowiednia władza Rzeczypospolitej Polskiej oraz prowincji Kanady mogą zawierać porozumienia dotyczące jakichkolwiek kwestii zabezpieczenia społecznego pozostających w Kanadzie w gestii ustawodawstwa prowincji, jeżeli porozumienia te nie są niezgodne z postanowieniami niniejszej Umowy.

CZĘŚĆ V **POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE**

Artykuł 28 **Postanowienia przejściowe**

1. Każdy okres uznawany przebyty przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy jest uwzględniany dla celów ustalenia prawa do świadczenia na mocy niniejszej Umowy oraz wysokości tego świadczenia.
2. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie przyznaje prawa do otrzymania wypłaty świadczenia za okres przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy.
3. Z zastrzeżeniem ustępu 2 świadczenie, inne niż płatność jednorazowa, przysługuje na mocy niniejszej Umowy w odniesieniu do zdarzeń, które nastąpiły przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy.

Artykuł 29
Obowiązwanie i wypowiedzenie

1. Niniejsza Umowa pozostaje w mocy przez czas nieokreślony. Umowa może zostać wypowiedziana w każdym czasie przez każdą ze Stron, z 12-miesięcznym okresem wypowiedzenia, przekazanego drugiej Stronie na piśmie.
2. W przypadku wypowiedzenia niniejszej Umowy wszelkie prawa nabyte przez osobę zgodnie z postanowieniami Umowy zostają zachowane, a władze właściwe uzgodnią sposób uregulowania wszelkich praw będących w trakcie nabywania na mocy tych postanowień.

Artykuł 30
Wejście w życie

Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia czwartego miesiąca następującego po miesiącu, w którym Strony wymieniły noty informujące o spełnieniu wszelkich wymogów dla wejścia w życie niniejszej Umowy. Datą wymiany not jest data noty późniejszej.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni przez swoje Rządy, podpisali niniejszą Umowę.

SPORZĄDZONO w dwóch egzemplarzach, w Warszawie, dnia 2 kwietnia roku 2008 każdy w językach polskim, angielskim i francuskim, przy czym każdy tekst jest jednakowo autentyczny.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W IMIENIU KANADY

